

8.8.2022

Sosiaali- ja terveysministeriö
Lausuntopalvelu.fi**ASIA Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista
VN/25975/2021**

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n lausuntoa hallituksen luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista. Esitysluonnos liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen, jonka mukaan potilas- ja sosiaaliasiameistöimintää parannetaan.

Esitysluonnoksen mukaan nykyisten nimikkeiden sijaan otettaisiin käyttöön sukupuolineutraalit nimikkeet: potilasasiavastaava ja sosiaaliasiavastaava. Luonnoksen mukaan laissa säädettäisiin potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestämisestä sekä potilas- ja sosiaaliasiavastaavan riippumattomuudesta, kelpoisuudesta ja tehtävistä. Lisäksi laissa säädettäisiin henkilötietojen käsittelystä potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnassa.

Esitysluonnoksen mukaan potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan järjestäisivät julkisen ja yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon, työterveyshuollon sekä varhaiskasvatuksen osalta hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki. Lisäksi HUS-yhtymä järjestäisi potilasasiavastaavien toiminnan järjestämänsä ja tuottamansa terveydenhuollon osalta.

Lain tavoitteena on edistää potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista parantamalla potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toimintaedellytyksiä ja riippumattomuutta sekä toiminnan laatua. Uuden lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

Lääkäripalveluyritykset ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta. Alla on kooste vastauksistamme Lausuntopalvelussa.

1. Edistääkö hallituksen esitysluonnos nykyistä paremmin potilaan sekä sosiaalihuollon ja varhaiskasvatuksen asiakkaan oikeuksien ja oikeusturvan toteutumista?

Koulutusvaatimusten yhtenäistäminen, asiakaspohjan määrittely sekä palvelutuotannosta ja järjestämisestä riippumattoman roolin korostaminen ovat kannatettavia asioita. Niiden myötä syntyy edellytykset asiakkaiden oikeuksien ja oikeusturvan toteutumiselle nykyistä paremmin.

2. Onko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa pääasiassa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämänä? (2 ja 3 §)

8.8.2022

Yksityisillä palveluntuottajilla pitää säilyttää mahdollisuus halutessaan järjestää kyseinen toiminta omana työnä tai ostopalveluna. Useilla yksityisillä palveluntuottajilla nykyinen potilasasiamiestoiminta on kiinteä osa yrityksen laatu- ja potilasturvallisuusprosessia.

Alueellisen toiminnan koordinointi voi kuulua hyvinvointialueen tehtäväkenttään.

3. *Onko potilasasiavastaavien toiminta tarkoituksenmukaista järjestää jatkossa erikseen*
  - a. *valtion mielisairaaloissa*
  - b. *Puolustusvoimien terveydenhuollossa*
  - c. *Vankiterveydenhuollossa*
  - d. *Työterveyslaitoksessa? (4 §)*

Kyseisten toimintayksiköiden pitäisi voida hankkia potilasasiavastaavien palvelut myös toimipisteiden sijaintipaikkojen hyvinvointialueilta tai yksityisiltä toimijoilta. Silloinkin koordinaatiovastuu säilyisi valtiolla.

4. *Ovatko potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riittävyttä ja vastuuhenkilön nimeämisestä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia? (2 § 4 momentti, 4 § 4 momentti)*

Kyllä ovat.

5. *Turvaako esitys riittävästi potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien riippumattomuuden ja puolueettomuuden? (2 § 3 momentti, 4 § 3 momentti, 5 §)*

Kyllä, koska esityksen mukaan potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminta pitää erottaa selvästi palveluiden tuotannosta ja järjestämisestä. Hyvinvointialueiden organisoitumisessa on pidettävä huolta siitä, että potilas- ja sosiaaliasiavastaavien tehtävät eriytetään selkeästi palvelutuotannosta ja järjestämisvastuusta.

6. *Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön kelpoisuutta koskeva säännös tarkoituksenmukainen? (6 §)*

Vaatus ylemmstä korkeakoulututkinnosta lisää tehtävien arvostusta, mutta sote-järjestelmän tuntemus, osaaminen ja kokemus on kuitenkin tärkeämpää kuin muodollinen koulutus. Valtaosa nykyisistä potilasasiamiehistä on suorittanut korkeakoulututkinnon.

7. *Onko esityksessä huomioitu asianmukaisesti asiakkaiden kielelliset oikeudet? (7 §)*

Kyllä on.

8. *Onko potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritelty tarkoituksenmukaisesti? (8 §)*

Laissa tehtävät on määritelty yleisellä tasolla – ja niitä voitaneen tarkentaa asetuksilla. Kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta on tärkeää, että potilasasiavastaavan, sosiaaliasiavastaavan ja vastuuhenkilön tehtävät määritellään kaikkialla Suomessa samalla tavalla.

8.8.2022

9. Ovatko rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset asianmukaiset ja tarkoituksenmukaiset? (9 – 12 §)

Rekisterinpitoa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset täytyy määritellä tarkasti, erityisesti silloin, kun yksityisen toimijan potilasasiavastaavana toimii hyvinvointialueen tai ostopalveluntuottajan henkilöstöön kuuluva.

10. Ovatko potilasasiavastaava- ja sosiaaliasiavastaavanimikkeet sopivat potilasasiamiesten ja sosiaaliasiamiesten uusiksi nimikkeiksi?

Sukupuolineutraalit nimikkeet ovat perusteltuja. Nimike voisi olla myös esimerkiksi potilasoi-
keusneuvoja.

11. Vapaamuotoiset huomiot

Lääkäripalveluyritykset ry esittää, että palveluntuottaja voisi valita, käyttääkö hyvinvointialueen järjestämiä potilas- ja sosiaaliasiavastaavan palveluita vai järjestääkö kyseiset toiminnot omana työnä tai ostopalveluna. Tällöinkin toiminnan alueellinen koordinaatio säilyisi hyvinvointialueen vastuuhenkilöllä.

Tavoitteet potilas- ja sosiaaliasiavastaavien toiminnan sisällöllisestä kehittämisestä, tilastoinnin parantamisesta sekä toiminnan ja toimintakulttuurin valtakunnallisesta yhtenäistämisestä ovat kannatettavia.

Lääkäripalveluyritykset ry pitää tärkeänä, että lakia sovellettaessa kaikkia palveluntuottajia, julkisen ja yksityisen sektorin, kohdellaan tasapuolisesti.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja